

Ігнатуша А. Л. Підходи до організації інклюзивного навчання за кордоном / А. Л. Ігнатуша // Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного закладу освіти : Збірник за матеріалами V Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2017 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г. – 2017. – С. 54–56.

У статті розглянуто проблеми організації навчання дітей, студентів з особливими освітніми потребами за кордоном; окреслено основні підходи до освіти такої категорії людей в найбільш розвинутих країнах світу.

Ключові слова: інклюзивне навчання, особливі освітні потреби, функціональні обмеження.

Ігнатуша Алла Леонідівна
Відокремлений підрозділ
«Лисичанський педагогічний
коледж Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка»

ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

Все частіше науковці та практики звертаються до проблеми інклюзивного навчання та виховання дітей, підлітків, які мають певні фізичні або розумові вади. Слід зазначити, що в Україні ще дотепер немає єдиного, усталеного терміна стосовно назви цієї категорії осіб. У науковій літературі трапляються різні варіації цього поняття, зокрема: неповноцінні, неповносправні, діти-інваліди, люди з функціональними обмеженнями тощо. В останні роки з'явився термін «діти з особливими освітніми потребами». Термін «діти з особливими потребами» стосується дітей до 18 років, які потребують додаткової навчальної, медичної і соціальної підтримки з метою покращання здоров'я, розвитку, навчання, якості життя, участі в громаді, тобто включення

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах інклюзивне навчання визначено як систему освітніх послуг, яка забезпечує реалізацію права на освіту осіб з особливими освітніми потребами та їх соціалізацію, інтеграцію в суспільство.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що Україні, як державі, яка прагне до вступу у Євросоюз, потрібно враховувати найкращий зарубіжний

досвід провідних країн світу з питання організації навчання для осіб, які мають особливі освітні потреби. Це дасть змогу розв'язувати низку питань, що стосуються вирішення проблеми надання освіти, працевлаштування, інтеграції такої категорії населення у навколишнє середовище та реалізації їх можливостей і здібностей.

Проблемі організації навчання дітей, студентів з особливими освітніми потребами за кордоном присвячені дослідження І. Д. Бега, А. В. Мудрик, А. Й. Капської, В. І. Полтавця, В. А. Поліщук, П. М. Таланчука, І. Ф. Харламова та ін.

В зарубіжній літературі вживають термін «люди з функціональними обмеженнями». Тож розглянемо основні підходи до освіти такої категорії людей в найбільш розвинутих країнах світу.

Соціальна політика Сполучених Штатів Америки налічує вже понад сто років і базується на добре сформованій та чітко структурованій нормативній базі. Однією із головних завдань системи освіти у США є допомогу в навчанні та вихованні людей з обмеженими можливостями. Навчання здійснюється в звичайних школах, що полегшує інтеграцію дітей у соціум. Студенти ВНЗ отримують матеріальну допомогу з боку держави. Зокрема, держава покриває витрати на сурдоперекладачів, начитувачів, записувачів, а також транспорт та інше необхідне обладнання для навчання та пересування.

У Німеччині в багатьох закладах освіти функціонують спеціально створені Центри по роботі з особами, які мають особливі потреби. У них виявляють рівень готовності знань, допомагають визначитись щодо вибору спеціальності, інформують про індивідуальні технічні засоби навчання, допомагають інтегруватись у групу та колектив. Також здійснюється виплата допомоги на дітей-інвалідів. Вона виплачується навіть після досягнення 27-річного віку, якщо особа не може забезпечити себе матеріально самостійно, а інвалідність була встановлена до досягнення нею 27 років.

У національному театрі в Празі (Чехія) є спеціальна ложа, призначена для людей в інвалідних візках, а в більшості кінотеатрів людина з поганим слухом може скористатися підведеною до кожного місця мережею озвучення.

У Швеції для бажаючих здобути освіту створені належні умови для навчання людей з різними вадами фізичного розвитку. Заклади освіти оснащені спеціально обладнаними під'їзними шляхами, ліфтами з широкими дверними проходами. Аудиторії обладнані необхідною побутовою технікою — це апарати для роботи з аудіопідручниками, комп'ютерні програми для аудіообробки друкованого тексту та ін. Для формування в молоді гуманного, толерантного ставлення до такої категорії осіб у навчальних закладах для них створені робочі місця. Таким чином, громадськість Швеції намагається показати дітям, що всі люди рівні і фізична вада не повинна стати завадою у досягненні успіху, а інваліди, своєю чергою, не ізольовані від суспільства, а активно займаються потрібною й корисною роботою.

У Шотландії соціальні послуги для людей з фізичними та розумовими вадами надаються департаментом соціальної роботи місцевої влади та волонтерськими організаціями. Їх завдання полягає в допомозі цим людям вести повноцінне в суспільстві. Основною формою підтримки людей з функціональними обмеженнями є робота з ними вдома: доставлення харчів, функціонування системи сигналізації, прання. Соціальні служби надають довго- та короткотривалу опіку (на вихідні, під час відпустки).

У Франції поняття «інвалід» сприймається як «особа зі злегка пониженою здатністю адаптації». Для осіб, що є інвалідами, яким не виповнилось ще 20 років і які навчаються в школі, існує Спеціалізована комісія по освіті, яка надає висновки щодо можливості їх навчання разом зі здоровими дітьми.

У Польщі для людей з особливими потребами створені спеціалізовані та інтегровані навчальні заклади для надання різних видів освіти. Основною перевагою навчального процесу є поєднання навчання з реабілітаційними програмами.

Сучасний стан освіти України характеризується поверненням до особистісно-орієнтованої системи навчання та виховання, особливо в системі інклюзивної освіти. 2009 року Україна ратифікувала Конвенцію про права осіб з інвалідністю, ст. 24 якої передбачає право таких осіб на освіту на підставі

рівних можливостей. 2011 року Уряд України затвердив Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Одним з головних принципів освіти, зазначених в Концепції нової школи, є принцип дитиноцентризму. Відповідно до цього інклюзивне навчання означає, що всі, хто має певні вади, можуть навчатися в закладах освіти разом з усіма, розвивати власні індивідуальні сильні сторони і таланти, включатися в активне життя свого класу, групи, колективу.

Література

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: тези доповідей. — К. : Університет «Україна», 2007. — 484 с
2. Коць В. В. Інклюзивна освіта — освіта для дітей з особливими освітніми потребами / В. В. Коць // Інформаційно-методичний вісник "Освітні горизонти. — Луцьк, 2012.